Үткәннәргә сәяхәт.

Сценарийның авторы: Гыйндуллина Гөлфинә Нуррахман кызы.

Максат һәм бурычлар:
1. Татар халкының элекеге көнкүреше белән таныштыру, гореф – гадәтләрен хәтердә яңарту һәм саклау, элекке чорның матурлыгын күрсәтү;
2. Балаларда татар халкының җырлы – биюле уеннарына, авыз иҗатына мәхәббәт уяту;
3. Сәнгатьле сөйләм телен үстерү.
4. Үз халкыңа карата ихтирам, горурлык хисләре тәрбияләү.

Җиһазлау: Милли итеп бизәлгән татар йорты. Мич,сәке,бишек,сандык, һәм дә элекеге көнкүрештә кулланыштагы әйберләр.

Балалар милли киемдә.

Музыка.

Алып баручы: Үткәнен онытмаган халык кына бөек, һәм ул мәңгелек. Җир йөзеннән халык кадәр халык югала икән, бу бик куркыныч, аяныч хәл. Әйдәгез, узебезне шушындый олы гөнаһлардан саклыйк, ата-бабаларыбызның серле дә, изге һәм дә тылсымлы дөньяларына сәфәр тотыйк, борынгы татар ызбасында булып кайтыйк.

Әби :Кызым,күрше әбиең чакырган иде. Кереп чыгыйм әле. Хәлен дә белермен,әзерәк янында утырып та чыгармын.

Эльвина :Бик якшы, әбекәй. Бүген минем кырыма да, кызлар киләбез дигәннәр иде.

Әби: Ярый,ярый,тик акыллы булыгыз,тәртип булсын.

Эльвина: Ярар,әбекәй ,борчылма.

Әби: Ярый, мин сиңа ышынам, кызым.

Китә. Кызлар керә.

1Кыз: Исәнме,Эльвина.

Бергә: Сәлам,сәлам!

Эльвина. Әйдәгез,узыгыз,кызлар.

Лиана: Кызлар, карагыз ничек матур монда ,ә безнен өйдә бөтенләй башкача.

Эльвина: Минем əти-əниләр дә хәзер заманча яшиләр.Ә менә әбекәйдә, барысы да борынгыча. (сондыкны күреп ала)

Эльнара: Кызлар, карагыз әле нинди матур ,зур чемодан.

Эльвина: Бу чемодан түгел,сондык.Ә беләсезме,кызлар, әбиемнең 3 сондыгы булган.Ул аларны берсе өстенә берсен тезеп куя торган булган.

Алина,Ильнара: Ә нигә ул кәдәр сондык?

Кызлар: Әйе.

Эльвина: Ул сондыкларда, өч кызына бирнә әзерләгән.Кызлары үзләре дә кич утырып сөлге ,алъяпкыч,ашъяулыклар чиккәнәр. Шул сондыкларда саклаганнар. Ә кияүгә киткәндә үзләрен , сондык тулы ,бирнә белән озатканнар. (сондыкка күрсәтеп) Монысы, әбекәйнен узенең сондыгы. Ул анда балаларына, оныкларына,истәлеккә калдырасы, иң кадерле әйберләрне саклый.

1 Кыз: Ә менә бу - бәләкәй сондык нигә?

Эльвина: Ә ул бик тәмле сондык.Анда әбекәем прәниген, кәнфитен ,чәк-чәкләрен салып куя.

Балаларның күзләре, эленеп торган бәллүгә төшә.

Рината: Ә нигә әбигә бәллү кирәк?

Эльвин : Бәләкәй оныкларына.Алар кунакка еш киләләр.

Кызлар: Ә-ә-ә

Эльвина: Әлегә анда минем курчагым йоклый.

Алина: Ә курчагыңа бишек җырын җырлыйсыңмы соң?

Эльвина: Җырлыйм.

Ильнара: Мин дә курчагымны җырлап йоклатам.

Бәллү тирбәтә.

Әлли бәлли бәбкәсе

Кая киткән әнкәсе

Каенлыкка җиләккә

Бәбкәсенә бүләккә.

Әби керә.

Әби: И-и-и, балайкайларым, бөтенләй онытканмын. М ичкә бәлеш тыккан идем бит.

Рината: Тәмле исләр чыккан иде шул.

Әби: Хәзер монауы чүлмәкне алып куям да...(чүлмәкне мичтән алып куя)Бу чүлмәктә җылы су, балам,савыт-саба юарга, юынырга булыр дидем.

Зилэ: Карагыз әле, нинди мөгез сөяп куйганнар дисәм, менэ ул нәрсә өчен икән.(ухватны алып тотып карый).

Әби: Әйе,балалар, ул ухват дип атала,менә шулай чуен чүлмәкләрне шап итеп эләктереп ала.

Кулына табагач ала.

Ә менә монысы- табагач.Хәзер бәлеш белән табаны эләктереп ала да,чыгарып куя.

Бәлешне чыгарып куя.

Лиан : Үрдәк авызына охшап тора.

Әби: И,балалар,хәзер көнкүрештә болар берсе дә кулланылмый шул.Белмәсәгез дә гаеп түгел.Ә белү кирәк эш,балалар.

Кулына кисәүгач ала.

Менә монысы кисәүгач,күмерне мичтән тартып ала.Монысы кыскыч, күмерне самауыргa сала. И-и-и, самаурымны яңартып, көйрәтеп   җибәрим әле.Рәхәтләнеп бәлеш ашап ,чәй эчәрбез.

Самаурга күмер сала ,читек белән өрдерә. Шушы урында читекнең нинди роль уйнавы турында сөйли.

Әби: Кызым ,мин кече якка чыгып, кул эшем белән утырам. Сез рәхәтләнеп сөйләшегез, серләшегез.

Эльвина: Ярый ,әбекәй.

Кызлар: Рәхмәт.

Әби чыга.

Виолетта:(сәкегә барып утыра) Кызлар, мин җөн эрләп алыйм әле.

Көнҗәлә кырына утырып, җөн (йон) эрләгән булып кылана.

Эльнара: Әллә, эрли беләсеңме?

Виолетта: Юк, шаяртам гына.

Рината: Ә мондый җөнле таяк, минем әбекәйнеке дә бар .

Эльвина: Җөнле таяк түгел.Ул көнҗәлә дип атала.

Кызлар: Көнҗәлә??????

Виолетта: Беренче тапкыр ишетәм .

Кызлар :Без дә.

Эльнара : Кызлар, җ өн сөйләгәч исемә төште.Без дә бит кул эшләрен алып килгән идек.

Кул эшләрен алып утыралар.

Эльвина: Мин тугандагы тынлык.Сөйләшергә сүз беттеме әллә ? Ягез, алайса җырлашып алыйк.

Эльнара : Кызлыр, сез таң атканда, кошлар сайравын тыңларга яратасызмы?

Алина: И-и-и ,Эльнара ,кем соң яратмый кошлар сайравын.

Бергә: Әйе.

Виолетта: Әйе, син дә сорап торасың.

Эльнара: Ягез әле, алай булгач, кошлар турында җырларны кем күберәк белә икән, җырлашып ярышабыз.

Эльвина: Әйдәгез, ике якка бүленеп җырлыйбыз.

Җыр ярышы. Икенче як кошлар турында җыр таба алмагач,

Эльнара әниләр турында җыр башлый.

Эльвина: Бигрәк матур җыр, Эльнара.

Бүлдермәдек инде.Тик җыр кошлар турында түгел бит,әниләр турында.

Кызлар:Әйе

Эльнара: Ярый инде, без җиңелдек.Шул матур җырны сезгә җырлап ишеттерәсем килде.

Лиана:. Әйдәгез, табышмаклар әйтешәбез.

Радим :Мин башлыйм

Кышын безне җылыта, ә җәен йоклап ята,ачык һәрчак авызы, нәрсә бирәсең йота. (мич.)

Зилә: Мич.

Хазер мин әйтәм, кызлар.

Яңа туган айдай бөгеләмэн ,әммә мин ай түгелмен. Иртән ,кичен, көндезен, Су юлында йөримен. Ул эйбер эбинең ызбасында бар.

Нәрсә ул кызлар?

Рината: Мин таптым. Менэ ул, көянтә.

Хәзер мин әйтәм.

Кышын безне җылыта, ә җәен йоклап ята, һәрчак ачык авызы, нәрсә бирсәң дә йота. (мич.)

Виолета: Ә хәзер , мин.

Авызым юк үземнең, ашатам бөтенесен. (кашык.)

(Всех кормлю с охотою ,а сама без ротая.)*(ложка.)

Әбинең ызбасында бар бу әйбер.

Эльвина: Тапмадыгыз мыни, кызлар.Менә бит ул-кашыклар.(кашыкларны кулына ала)

Кызлар:И-и-и,чынлап та кашыклар бит .

Эльвина : Элеке минем бабакай кашыкларны, юкә агачыннан,үзе ясаган. .Шунысы кызык,кунакка бит, элеке, үз кашыклары белән йөргәннәр

Рината :Ә нигә ?

Эльвина :Белмим,әйдәгез әбидән сорыйк.

Әби: Ул кадәр кашыкларны ясарага һәркайсының осталаклары да җитмәгәндәр ,мөмкинчелекләре дә булмагындыр күрәсең. Аннан соң агач кашыклар тиз кителеп,кулланышка ярамаган. Сере шунда гына дип уйлыйм,балалар.

Эльнара: Кызлар, кашыклар белән ашыйлар, ә тагын кайда кулланып була?

Рината : Музыкага кушылып уйнап була .

Зиля: Әйдәгез, уйнап алаыйк.

Кашык җитмәгәннәр,поднос, калак һәм чынаяк, кыскыч һәм дә башка музыкага кушылып уйнарлык предметларны алалар.

Тагир: Ә миңа нәрсә?

Эльвина: Әнә, кыскычны ал .

Таһир барып ухватны ала.Кызлар көлешәләр.

Эльнара: Бу кыскыч түгел,ухват.(кыскычны алып бирэ)

Халык җыры “Карабай”ны уйныйлар һәм җырлыйлар.

Әби чыга.

Әби: Рәхмәт ,балалар,үткәнебездәге көнкүренеш әйберләрен белмәсәгез дә,телегез үткәнебездә торып калмаган ,бигерәк матур сөйлисез,җырлыйсыз.Менә шулай телебезне,үткәнебезне онытмыйк саклыйк,киләчәккә тапшырыйк.Бу безнең изге бурычыбыз.

Алина: **Ү**зегезгә рәхмәт, әби. Безгә бик тә күңелле булды. Сездән без бик күп кызыклы нәрсәләр турында ишеттек, күрдек , таныштык. (иптәшләренә карап) . Безгә кайтышырга вакыт.

Әби: Ә бәлешләп, чәйләп алмыйбызмыный? Кызым, өстәлгә чакыр дусдарыңны.

Балалар: Юк, юк, рәхмәт, әбекәй. Сау булыгыз.

Әби: Туктагыз әле.туктагыз алайса, балалар.(тәмле сондыкны ача) Чәк-чәк белән сыйлыйм үзегезне.

Музыка.

Балалар чәк-чәктән авыз итеп, саубуллашып чыгып китәләр.